

Verksamhetsplan 2015-2016

Styrgruppen för Fairtrade City Norrköping

Fastställd 2015-01-28
Diarienummer: KS 2015/0205

Reviderad 2016-02-24

1. Sammanfattning

Norrköping diplomerades av föreningen för Fairtrade hösten 2007 till en Fairtrade City. Diplomeringen innebär att vi lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt utbud av etiskt märkta produkter i butik och på arbetsplatser. Tanken är nu att den etiska konsumtionen samt medvetenheten om etisk konsumtion kontinuerligt ska öka i Norrköping. På det viset kan vi konkret göra förbättringar för tusentals människor i tredje världen.

För att kunna bli en Fairtrade City måste en kommun kunna uppfylla ett antal kriterier som handlar om utbudet av produkter som är etiskt märkta. Hur stort utbudet måste vara är beroende av hur många människor som bor i kommunen.

Denna affärsplan beskriver det planerade arbetet de kommande åren, samt ger en analys av Fairtrades betydelse globalt och lokalt.

2. Nulägesanalys

Extern analys

Intressentanalys

De finns ganska många intressenter kring arbetet med Fairtrade City i Norrköping. Dels förstås de självklara som medborgarna, handlarna och kommunen själv men i realiteten många fler vilka framgår av bilden nedan. Intressenterna kan grupperas i olika kluster och varje sådant kluster bör analyseras lite djupare för att vi skall kunna identifiera vilka behov som FTC-arbetet behöver vara medvetna om för att

kunna bedriva arbetet på ett framgångsrikt sätt. De rödmarkerade intressenterna är utvalda som något mer angelägna att analysera och i denna affärsplan så har analysen fokuserats på näringsidkare/handel och på kommunen.

Fig 1: Kartläggning över intressenter i FTC-arbetet

Krav och behov hos intressenterna

Näringsidkare/handel

Denna grupp är viktig eftersom om dessa inte tar in Fairtradeprodukter i sortimentet så blir utbudet lågt och därmed också försäljning och konsumtion av FTC-produkterna. Företagen skiljer sig ju mycket åt sinsemellan men några gemensamma behov har identifierats.

Huvudsakliga krav och behov:

- Kunskap – var hittar jag Fairtradeprodukter?
- Att synas och stärka sitt varumärke
- Hitta konkurrensfördelar
- Förbättra lönsamheten
- Möta kraven från både dagens och morgondagens konsumenter
- Ta ansvar etiskt och miljömässigt

Kommunen

Kommunen är en viktig intressent av flera skäl, dels som en huvudman för arbetet med FTC men också för att kommunen är en stor potentiell inköpare av etiska produkter. Behoven skiljer sig förstås mycket mellan politiker, kommunledning, upphandlingsenhet och verksamheterna. Några viktiga behov har identifierats.

Huvudsakliga krav och behov:

- Ha en bra och attraktiv image för kommunen
- Att verksamheten inte profiterar på andras olycka
- Öka medvetandegrad och ändra beteende hos medborgarna
- Hålla sina budgetar
- Budgetera ”rätt”, dvs etiskt
- Få alla verksamheter att följa upphandlingsavtalen
- Ha kunskap om Fairtradeprodukter och arbetsätt
- Skapa ett personligt engagemang hos all personal

(ovanstående analyser kan med fördel kompletteras med fler av intressentgrupperna vid uppdatering av affärsplanen)

Omvärldsanalys

Varför Fairtrade?

Blir världen bättre? Det råder oeniga svar på den frågan. Vissa menar att världen aldrig varit så ojämlig som nu och att gapet mellan rik och fattig växer. Andra menar att världen aldrig varit bättre, allt fler människor kan läsa och skriva samt att antalet fattiga minskar. 1,2 miljarder människor i extrem fattigdom och koldioxidutsläppen i världen fortsätter att öka. De som drabbas värst av miljöförändringarna, t.ex. av översvämningar och brist på vatten är de som lever i de allra fattigaste länderna. Sedan 1990 har FN:s utvecklingsprogram (UNDP) gett ut en årlig rapport *Human Development Report* (HDR) där man med hjälp av aktuell statistik mäter mänsklig utveckling i världens alla länder. I en skrift från UNDP, *Blir världen bättre*, sammanställs utvecklingen i världen med utgångspunkt från UNDP:s statistik.

Blir världen bättre? Siffror om utvecklingen i världen. Staffan Lundin och UNDP, 2012

Framgångar

- Ca 90 procent av världens barn börjar i skolan, det är sju miljoner fler än 1999 och den högsta siffran sedan UNDP började mäta 1990.
- Genomsnittlig medellivslängd har sedan 1990 ökat och var år 2010 70 år.
- Människor har blivit mindre fattiga. Enligt Världsbankens senaste siffror från 2008 har den extrema fattigdomen i världen minskat från 43 procent 1990 till 22 procent 2010. Det betyder att 1,2 miljarder människor lever i extrem fattigdom.
- Fler barn överlever sin femårsdag, tack vare vaccinering mot t.ex. mässlingen.
- Tillgången till vatten och sanitet har ökat, vilket i sin tur leder till hälsosammare liv för miljoner människor. Mellan 1990 och 2011 fick 1,9 miljarder människor tillgång till förbättrad sanitet.
- Under de senaste årtiondena har allt fler länder blivit demokratier och därmed har allt fler personer som kan påverka beslut som rör sitt eget liv ökat.

Utmaningar

- 57 miljoner barn går inte i skolan.
- 21 000 barn dör varje dag av orsaker som kunde förhindras.
- Varje dag dör 1000 kvinnor i samband med graviditet eller förlossning.

- 783 miljoner människor saknar rent vatten.
- Hungern ökar inte längre, men 925 miljoner människor är kroniskt undernärda.
- 215 miljoner barn arbetar istället för att gå i skolan, 115 miljoner av dem inom den värsta formen av barnarbete.

Stora klyftor i världen

Klyftan mellan de allra rikaste och de allra fattigaste har ökat de senaste årtiondena. De 20 procent som är fattigast har drygt 2 procent av världens inkomster. De 20 procent som är rikast har däremot 75 procent av världens samlade inkomst att leva på. Vad beror ojämlikheterna på? Till viss del handlar det om naturresurser, geografiska förhållanden, befolkningsstrukturer och industrialiseringsgrad. Men huvudsakligen handlar det om politik, historiskt såväl som nutida, globalt som lokalt, och däribland villkor och förutsättningar för handel. Med dagens teknologi, finansiella resurser och samlade kunskap har vi kapacitet att utrota den extrema fattigdomen, i slutändan handlar det dock mycket om politisk vilja.

Millenniemål 8

Världens ledare har antagit utmaningen att halvera fattigdomen och hungern samt öka levnadsstandarden i världen till 2015, ett löfte som gavs vid FN:s millennietoppmöte år 2000. Millenniemål nummer åtta handlar om att utveckla ett globalt partnerskap mellan rika och fattiga länder genom ökat bistånd, rättvisare handel och lättade skuldbördor. Ett sådant mål är ett tydligt erkännande av den lokala och globala handelns betydelse för efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Handel kan vara – och är ofta – ett effektivt verktyg för att bekämpa fattigdom och främja välfärdsutveckling. Goda handelsrelationer förebygger även krig och konflikter.

Några Fairtradefakta i bilder från 2014

Fairtrade 2013: producenter och premier

Andelen Fairtradeförsäljning av totalen i Sverige och några andra länder.

Intern analys

Arbetet med Fairtrade City i Norrköping har nu hållit på sedan 2007 och enligt den senaste försäljningsstatistiken så har andelen Fairtrade som kommunen själv konsumerar minskat i några år.

Från politiskt håll efterfrågas mer statistik och uppföljning för att kunna se effekterna av arbetet med Fairtrade och man funderar också över kommunens roll i arbetet vilket är ett skäl till att arbetet nu utvärderas i syfte att hitta nya vägar framåt.

En försvagning av det tidigare så expansiva arbetet har uppstått. Det finns flera orsaker, men en tydlig och känd faktor är att konsumtionen minskat när verksamhetschefer valt att inhandla andra produkter. Arbetet behöver föras framåt för att åter öka konsumtionen och Styrgruppen planerar ta del av statistik för att analysera problemet samt arbetar för att få med fler representanter från näringslivet.

Styrgruppen diskuterade vid en workshop vilka förbättringsområden man såg som angelägna att arbeta med och dessa listas nedan.

Förbättringsområden

I arbetet i stort

- Vi behöver kunna mäta resultat och försäljning bättre
- Ha tydligare mål för arbetet
- Informera bättre om Fairtradearbetet till alla intressenter
- Vi måste använda våra utbildade ambassadörer mer aktivt i arbetet
- Öka kunskapen om Fairtrade hos företag och handel
- Bli bättre på att väva in FT-frågorna i skolornas undervisning kring hållbarhet
- Öka andelen etiska produkter i kommunens upphandling
- Öka kunskapen hos politikerna om Fairtrade och hållbarhetsfrågor generellt
- Vi behöver bli bättre på att utnyttja centralt material från Fairtrade

I styrgruppsarbetet

- Kommunicera bättre ut i våra respektive organisationer
- Tydlig aktivitetsplan för året med i Verksamhetsplanen
- Få mer saker att hända även mellan mötena – ha kontinuerligt driv framåt
- Få med näringslivskontoret i styrgrupp och arbetet

- **Fler representanter från näringslivet med i styrgruppen**
- Utveckla arbetssättet i styrgruppen
- Förbättra kunskapen om varandras organisationer och kunskap i styrgruppen

3. Inriktning/syfte

Syftet (enligt Fairtrade City)

Vi skall öka kännedomen och efterfrågan i Norrköping av varor som har blivit producerade med respekt för mänskliga rättigheter.

Styrgruppen vill i nuläget fortsätta på den inslagna inriktningen och höja ambitionsnivå för andelen Fairtradeprodukter som konsumeras i Norrköping.

En delvis ny strategi är att på ett tydligt sätt öka representationen från näringslivet i styrgruppen för att bättre nå ut till företagen med mer relevant information och kampanjer.

4. Mål

Mål på lång sikt (2018)

- Norrköping skall uppnå en konsumtionsandel minst samma andel som riksnivån i Sverige.
- Vi skall vara på första plats i Östergötland vad gäller konsumtion av Fairtradeprodukter/invånare.
- Vi skall ha flera gator i Norrköping där alla butiker som kan har minst en Fairtradeprodukt.
- Minst 30% av Norrköpings skolor skall vara Fairtradediplomerade.

Mål på kort sikt (2015-16)

För att realisera de långsiktiga målen har vi formulerat följande mål för den närmaste planeringsperioden. Målen speglar också de förbättringsområden som framkommit i situationsanalysen och som kan realiseras inom perioden. Målen för utbud och konsumtion av Fairtradeprodukter skall också ingå i vår ansökan att omcertifieras.

Prio /nr	Mål	Pågår	Klart
1	Öka utbudet av FT-produkter i handeln i Norrköping.		
2	Efterfråga fler FT-produkter vid upphandlingar som genomförs inom Norrköpings kommun		
3	Öka konsumtionen av FT-produkter inom handeln i Norrköping		
4	Öka konsumtionen av FT-produkter inom kommunens verksamheter		
5	Komplettera styrgruppen med fler näringslivsrepresentanter och strukturera arbetet bättre		
6	Synliggöra långsiktiga mål från politiken för arbetet		
7	Säkra resurser för att realisera affärsplanen		

5. Handlingsprogram & Resurser

För att realisera våra kortsiktiga mål har styrgruppen under en kort workshop identifierat ett antal aktiviteter för att uppfylla målen ovan. En viktig del som stöd i arbetet är också de centrala aktiviteter som framgår av bilden nedan och där centralt material tas fram som vi kan utnyttja lokalt i våra kampanjer.

Centrala Fairtradekampanjer 2016

14 februari	Alla hjärtans dag
29 februari	Förnyelseansökan
14 maj	World Fair Trade Day
18 – 20 augusti	Fair Trade Forum i Göteborg
10 – 23 oktober	Fairtrade Fokus – kampanjen
20 oktober	Fairtrade Challenge - fikatävling

Aktivitetslista – Fetstil: år 2015 / 2016. Genomförda aktiviteter kursivt. Se även noteringar.

Stödjer mål	Aktivitet	Planerad/klar	Ansvarig	Kostnad (tid/pengar)	Samverkan
1o3	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Anordna grupper alt enskilda ambassadörer som ansvar för olika områden alt gator</i> - Följa försäljningspiloter (vissa handlare) för att få statistik och resultat - Följa FT-butiken - Arbeta mer genom handelns föreningar och nätverk - Aktiviteter på Bråvallafestivalen genom ambassadörsinsatser - Synas som Fairtrade city på SM-veckan 2016 - Besöka cafeer i Norrköping för att informera om ftc-produkter och vår verksamhet, 2016. - Dela ut fairtrade-rosor på Alla hjärtans dag, 14 februari. 	Genomfört 2015, men kvarstår.			
2o4	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Jobba med de centrala kampanjerna</i> 	Genomfört 2015, kvarstår			

	<ul style="list-style-type: none"> - Skylta Fairtrade i kommunens skolrestauranger, caféer, fritidsgårdar mm - Presentera FTC för politikerna, ex på fullmäktige tillsammans med FTC-fika - Göra reportage i "Strömvirveln" om FTC - <i>Inbjudna Fairtraderepresentant för workshop med styrgruppen samt anordna kvällsaktivitet för ambassadörer.</i> - <i>Upprätta förteckning över ambassadörer som aktivt vill engagera sig i FTC-arbetet</i> - Uppvakta region Östergötland för att uppmuntra dem att öka inköpen av Fairtrade-produkter 	Klart			
5	<ul style="list-style-type: none"> - Rekrytera fler handlare till styrgruppen - Låt Fairtrade-ambassadörer i Styrgruppen utbilda övrig styrgrupp ("lightutbildning") - Genomför workshop för att bilda utskott tillsammans med ambassadörerna och få nya idéer - Genomför teamaktivitet med hela styrgruppen - Genomföra kvällsaktiviteter med ambassadörerna varje år - Se till att ambassadörerna blir inbjudna till arbetsplatsträffar för att prata om FTC 	Kvarstår	Mikael och Aina		
6	<ul style="list-style-type: none"> - Information till styrgruppen från berörda politiker om kommunens inriktningar om FTC - Information till Kommunstyrelsens ledamöter om Fairtrade city. 				

7	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Äska medel inför kommunens budgetarbete</i> - <i>Säkra sponsring från deltagande organisationer</i> - Verka för FTC skyltning vin infarterna till Norrköping. 	Klart			
		Klart			

6. Organisation & personal

De organisatoriska utvecklingsområden som finns är identifierade i målen och aktiviteterna ovan. Dessa består dels i utveckling av styrgruppens arbetssätt, då framförallt att inkludera ambassadörerna på ett mycket tydligare sätt men också i att rekrytera in fler representanter för näringslivet och företagen.

7. Riskanalys

Målen och aktivitetsnivån i planen är ambitiösa och möjligheterna att realisera dessa är givetvis till stor del beroende på i vilken mån resurser kan ställas till förfogande både inom kommunen och lokalt ute i organisationerna.

Förutom resurs- & finansieringsfrågan har en del andra risker identifierats vilka påverkar hur framgångsrikt arbetet med affärsplanen blir:

Potentiella risker

- Bristande intresse & prioritering från politikerna i kommunen
- Bristande ekonomisk prioritering i kommunens budget
- Otillräckligt administrativt stöd från kommunen
- Svårt att rekrytera nya representanter till styrgruppen

Konsekvenserna om någon av dessa händelser skulle inträffa innebär att planens mål kan skjutas framåt i tiden. Hur långt framåt beror på hur man förebygger och hanterar respektive risk. En kontinuerlig uppdatering av riskanalysen med återrapportering till styrgruppen skulle kunna reducera risken för fördröjning av planen.